

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до проведення семінарських та практичних занять
з дисципліни «Корпоративне управління»
для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання
спеціальності 073 «Менеджмент», освітня програма (спеціалізація)
«Менеджмент організацій та адміністрування»
ОС «Магістр»

Методичні вказівки до проведення семінарських та практичних занять з дисципліни «Корпоративне управління» для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання спеціальності 073 «Менеджмент», освітня програма (спеціалізація) «Менеджмент організацій та адміністрування» ОС «Магістр» / Укл.: Л.С.Кутідзе. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2019. – 34 с.

Укладач: Л.С. Кутідзе, доцент, канд.екон. наук

Рецензент: Томарева-Патлахова В.В., д-р екон. наук, доц.,зав. каф. менеджменту Класичного приватного університету

Відповідальний

за випуск: О.Б. Корякіна

Затверджено
на засіданні кафедри менеджменту
Протокол від «27» серпня 2019 року № 1

Рекомендовано
до видання НМК факультету економіки
та управління
Протокол від «25» вересня 2019 року № 22

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Структура навчальної дисципліни	5
2. Плани семінарських та практичних занять	7
2.1. Семінарське заняття на тему: «Теоретичні основи та передумови виникнення корпоративного управління»	7
2.2. Семінарське заняття на тему: «Зовнішнє середовище корпоративного управління. Учасники корпоративних відносин та органи корпоративного управління».	8
2.3. Семінарське заняття на тему: «Організаційний та економічний механізм управління корпорацією»	17
2.4. Семінарське заняття на тему: «Тактичне і стратегічне управління корпораціями»	20
2.5. Практичне заняття на тему: «Корпоративне управління капіталом та витратами»	22
2.6. Практичне заняття на тему: «Корпоративний контроль та звітність в системі корпоративного управління»	24
2.7. Практичне заняття на тему: «Оцінювання ефективності та якості корпоративного управління»	25
3. Методичні рекомендації щодо підготовки до семінарських та практичних занять	29
4. Рекомендована література	33

ВСТУП

Мета: ознайомлення здобувачів вищої освіти з теоретичними основами корпоративного управління, інституційними та інформаційними та інформаційними інструментами забезпечення функціонування системи корпоративного управління на підприємстві.

Завданням навчальної дисципліни є:

- засвоєння теоретичних основ корпоративного управління;
- оволодіння методологічними основами прийняття управлінських рішень в корпоративному управлінні;
- використання основних елементів та принципів корпоративного контролю, механізм його здійснення в діяльності підприємств;
- застосування методів оцінювання економічної ефективності корпоративного управління.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати

загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- ЗК2. Здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

фахові компетентності:

- СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів;
- СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;
- СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;
- СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію

Очікувані програмні результати навчання:

- ПР1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;

- ПР3. Проектувати ефективні системи управління організаціями;

- ПР5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах;

-ПР6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;

- ПР7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті.

1. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб інд	с.р		л	п	лаб інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи корпоративного управління										
Тема 1. Теоретичні основи та передумови виникнення корпоративного управління	11	2	2		7	11	0,5			10,5
Тема 2. Зовнішнє середовище корпоративного управління	13	4	1		8	13	0,5			12,5
Тема 3. Учасники корпоративних відносин та органи корпоративного управління	11	2	1		8	11				11
Тема 4. Організаційний механізм управління корпорацією	11	2	1		8	11	0,5	0,5		10

Тема 5. Суть економічного механізму корпоративного управління	13	4	1		8	13	0,5	0,5		12
Змістовий модуль 2. Організаційно-правові та практичні аспекти корпоративного управління										
Тема 6. Тактичне і стратегічне управління корпораціями	13	4	2		7	13	0,5			12,5
Тема 7. Корпоративне управління капіталом та витратами	13	4	2		7	13	0,5	0,5		12
Тема 8. Корпоративний контроль та звітність в системі корпоративного управління	12	2	2		8	12	0,5			11,5
Тема 9. Корпоративна культура та її роль у корпоративному управлінні	11	2	-		9	11				11
Тема 10. Оцінювання ефективності та якості корпоративного управління	12	4	2		6	12	0,5	0,5		11
Усього годин	120	30	14		76		4	2		114

2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

2.1. Семінарське заняття на тему «Теоретичні основи та передумови виникнення корпоративного управління»

(2 год.)

План

1. Сутність та складові корпоративного управління.
2. Принципи корпоративного управління
3. Моделі корпоративного управління
4. Стандарти корпоративного управління

Питання для обговорення

1. Поняття корпоративного управління. Визначення та зміст категорії „корпоративне управління”
2. Сучасні концепції корпоративного управління: об’єкти і функції.
3. Характеристика існуючих моделей корпоративного управління акціонерними товариствами.
4. Існуючі моделі корпоративного управління, їх сутність і вплив на економіку країни.

Питання для контролю знань

1. Чим зумовлене зростання ролі корпоративного управління в Україні?
2. Що означає корпоративне управління у широкому розумінні цього слова?
3. Охарактеризуйте суб’єктів корпоративного управління?
4. Чим відрізняється корпоративне управління від загального менеджменту?
5. Які організаційні форми бізнесу належать до корпоративних?
6. Що треба розуміти під зовнішньою сферою корпоративного управління?
7. Що входить до внутрішньої сфери корпоративного управління?
8. Наведіть еволюцію терміну «корпорація»
9. Що таке «корпорація», наведіть еволюцію цього терміну?
10. Визначте характерні риси, які притаманні корпораціям

Теми рефератів

1. Особливості функцій менеджменту в управлінні структурами корпоративного типу.
2. Моделі корпоративного управління та їх характеристика.
3. Концепція розвитку корпоративного управління в Україні.
4. Міжнародні стандарти корпоративного управління.

2.2. Семінарське заняття на тему: «Зовнішнє середовище корпоративного управління. Учасники корпоративних відносин та органи корпоративного управління».

(2 год.)

План

1. Внутрішнє і зовнішнє середовище корпоративного управління.
2. Регулювання корпоративного сектора.
3. Роль депозитарної системи в корпоративному управлінні.
4. Фінансові посередники в системі корпоративного управління.
5. Учасники корпоративних відносин.
6. Загальні збори акціонерного товариства
7. Наглядова рада акціонерного товариства
8. Правління акціонерного товариства

Питання для обговорення

1. Визначити особливості зовнішнього та внутрішнього середовища корпорацій
2. Елементи зовнішнього та внутрішнього середовища АТ.
3. Інфраструктура корпоративного середовища.
4. Сутність та роль депозитарної системи в корпоративному регулюванні. Види депозитарної діяльності та її суб'єкти.
5. Основні організаційні форми фінансового посередництва.
 1. Ключові учасники корпоративних відносин.
 2. Загальні збори акціонерів: функції, повноваження, технологія підготовки та проведення.
 3. Сутність акціонерної форми власності: передумови та цілі формування. Визначення поняття „акціонерне товариство”
 4. Особливості формування акціонерного сектору в Україні.

Теми рефератів

1. Структура корпоративних органів управління

2. Нормативно-правова база корпоративного управління в Україні.

3. Особливості середовища функціонування корпорацій в Україні.

Тести до тем 1,2,3

1. Корпоративне середовище становить:

а) площину взаємодії корпорації як об'єкта з тими, на кого вона не може, в силу власних можливостей, здійснювати вплив;

б) площину взаємодії корпорації із споживачами та постачальниками;

в) площину взаємодії корпорації як об'єкта з тими, на кого вона може, в силу власних можливостей, здійснювати вплив.

2. Корпоративні права - це право:

а) власності на частку (пай) у статутному капіталі юридичної особи, включаючи права на управління, отримання відповідної частки прибутку цієї особи, а також частки активів у разі її ліквідації відповідно до чинного законодавства;

б) на управління;

в) отримання відповідної частки прибутку.

3. Зацікавлені особи — це особи, які:

а) мають легітимний інтерес у діяльності товариства, тобто певною мірою залежать від товариства або можуть впливати на його діяльність;

б) можуть впливати на діяльність корпорації засобами державного регулювання;

в) здійснюють постачання сировини та матеріалів, обсяг яких обмежений в силу природно-кліматичних або інших умов.

4. Мета створення корпорації полягає у.

а) максимізації прибутку шляхом реалізації товарів та послуг на ринку;

б) об'єднанні капіталів для забезпечення ефективної діяльності;

в) максимізації добробуту акціонерів за рахунок зростання ринкової вартості акцій товариства, а також отримання акціонерами дивідендів.

5. У статуті корпорації визначаються:

а) розмір статутного капіталу, умови про категорії акцій, що випускають-ся товариством, їхня номінальна вартість і кількість, права акціонерів;

б) назва та місце знаходження, органи управління, їхня компетенція;

в) назва та місце знаходження, органи управління, їхній склад і компетенція, порядок прийняття ними рішень, розмір статутного капіталу, умови про категорії акцій, що випускаються, їхня номінальна вартість і кількість, права акціонерів.

6. Якщо при проведенні установчих зборів не зібрали кворум, то повторне скликання установчих зборів відбувається:

а) протягом місяця;

б) протягом двох тижнів;

в) протягом двох місяців.

7. Якщо при повторному скликанні установчих зборів кворум відсутній, то:

а) призначається нова дата скликання установчих зборів;

б) змінюється склад учасників установчих зборів;

в) акціонерне товариство вважається таким, що не відбулось.

8. Корпорація як юридична особа вважається створеною:

а) з дня сформування статутного капіталу;

б) з дня державної реєстрації;

в) з дня відкриття підписки на акції.

9. Статутний капітал визначає:

а) вартість всіх активів акціонерного товариства;

б) суму власного капіталу корпорації;

в) мінімальний розмір майна товариства, який не може бути менше законодавчо встановленого.

10. Статутний капітал акціонерного товариства утворюється:

а) з вартості паїв засновників;

б) з вартості матеріальних та нематеріальних активів акціонерного товариства;

в) з вартості вкладів акціонерів, внесених внаслідок придбання ними акцій.

11. Відкрита підписка на акції акціонерного товариства:

а) не проводиться до повної сплати статутного капіталу;

б) проводиться до повної сплати статутного капіталу;

в) правильної відповіді немає.

11 Зміни у статутному капіталі можуть відбуватись як у бік збільшення, так і зменшення, за рішенням:

- а) правління;
- б) загальних зборів акціонерів;
- в) реєстраторів.

13. Зміни у статутному капіталі можуть відбуватись:

- а) як у бік збільшення, так і зменшення;
- б) тільки у бік зменшення;
- в) тільки у бік скорочення.

14. Збільшення статутного капіталу для покриття збитків:

- а) допускається за рішенням загальних зборів акціонерів;
- б) не допускається;
- в) допускається за рішенням наглядової ради.

15. Зменшення статутного капіталу відбувається шляхом:

а) зменшення номінальної вартості акцій або купівлі товариством частини випущених акцій з метою зменшення їх загальної кількості;

б) зменшення номінальної вартості акцій;

в) купівлі товариством частини випущених акцій з метою зменшення їх загальної кількості.

16. Компетенція органів управління корпорації визначається:

- а) наглядовою радою;
- б) статутом;
- в) рішенням загальних зборів.

17. Управління акціонерним товариством за законодавством здійснюється:

а) загальними зборами, наглядовою радою і виконавчим органом;

б) загальними зборами і виконавчим органом;

в) наглядовою радою і виконавчим органом.

18. Вищим органом управління корпорації є:

- а) загальні збори акціонерів;
- б) наглядова рада;
- в) виконавчий директор.

19. Участь у загальних зборах:

- а) обмежена кількістю акцій;
- б) обмежена видом акцій;

в) мають право брати участь усі акціонери незалежно від кількості і виду акцій, що їм належать.

20. Право на участь в управлінні товариством акціонерами реалізується:

- а) шляхом участі та голосування на загальних зборах;
- б) шляхом формування пропозицій наглядовій раді;
- в) шляхом визначення прав та обов'язків власників акцій.

21. Вносити письмові пропозиції щодо доповнення порядку денного загальних зборів окремими питаннями або частинами питань:

- а) акціонер не має права;
- б) акціонер має право не пізніше як за 30 днів до скликання загальних зборів;
- в) акціонер має право у будь-який термін до початку загальних зборів.

22. Довіреність на право участі та голосування на загальних зборах може засвідчуватися:

- а) реєстратором, який веде реєстр власників іменних цінних паперів товариства, або головою виконавчого органу товариства;
- б) тільки реєстратором, який веде реєстр власників іменних цінних і паперів товариства;
- в) виконавчим органом товариства.

23. Наглядова рада акціонерного товариства здійснює:

- а) контроль за діяльністю виконавчого органу;
- б) загальне керівництво в межах своєї компетенції, контроль за діяльністю виконавчого органу та захист прав акціонерів;
- в) загальне керівництво в межах своєї компетенції.

24. Члени наглядової ради:

- а) обираються та відкликаються загальними зборами акціонерів;
- б) обираються загальними зборами акціонерів, а відкликаються рішенням правління;
- в) обираються рішенням правління, а відкликаються загальними зборами акціонерів.

25. Незалежні члени ради - це особи, які:

- а) є незалежними від посадових осіб, пов'язаних з корпорацією, значних контрагентів та осіб, які не перебувають з товариством в інших відносинах, що можуть вплинути на незалежність суджень;
- б) не є членами акціонерного товариства;

в) є незалежними від власників контрольного пакету акцій.

26. Корпоративний секретар є посадовою особою товариства, яка:

- а) обирається загальними зборами;
- б) призначається наглядовою радою та їй підпорядковується;
- в) призначається власником контрольного пакету акцій.

27. Виконавчим органом акціонерного товариства, який здійснює керівництво його поточною діяльністю, є:

- а) загальні збори акціонерів;
- б) наглядова рада;
- в) правління або інший орган, визначений статутом.

28. Конфлікт інтересів - це розбіжність між:

- а) особистими інтересами посадової особи та власником контрольного пакету акцій;
- б) професійними обов'язками посадової особи та особистими інтересами власника контрольного пакету акцій;
- в) особистими інтересами посадової особи або її пов'язаних осіб та її посадовими (професійними) обов'язками діяти в інтересах товариства.

29. До органів спеціальної компетенції, що покликані забезпечити регулювання та контроль діяльності корпоративних підприємств не належить:

- а) НКЦПФР;
- б) ФДМ;
- в) ВРУ;
- г) Нацкомфінпослуг.

30. Державним колегіальним органом, що здійснює державне регулювання ринку цінних паперів в Україні є:

- а) ФДМ;
- б) Антимонопольний комітет;
- в) НКЦПФР;
- г) Нацкомфінпослуг.

31. Здійснення державою комплексних заходів щодо упорядкування, контролю, нагляду за ринком цінних паперів та їх похідних та запобігання зловживанням і порушенням у цій сфері – це:

- а) державне регулювання ринку цінних паперів;
- б) державне регулювання економіки;
- в) державний нагляд;

г) державний контроль.

32. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку як колегіальний орган утворюється у складі:

- а) голови комісії та шести членів комісії;
- б) голови комісії та п'яти членів комісії;
- в) голови комісії та семи членів комісії;
- г) голови комісії та трьох членів комісії.

33. Основною формою роботи Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку як колегіального органу є:

- а) збори;
- б) засідання;
- в) конференції;
- г) наради.

34. Ліцензії на професійні види діяльності на ринку цінних паперів видає:

- а) ФДМ;
- б) Антимонопольний комітет;
- в) НКЦПФР;
- г) Нацкомфінпослуг.

35. Брокерська діяльність – це:

а) укладення торговцем цінними паперами цивільно-правових договорів (зокрема договорів комісії, доручення) щодо цінних паперів від свого імені (від імені іншої особи), за дорученням і за рахунок іншої особи;

б) укладення торговцем цінними паперами цивільно-правових договорів щодо цінних паперів від свого імені та за свій рахунок з метою перепродажу, крім випадків, передбачених законом;

в) укладення торговцем цінними паперами договорів щодо відчуження цінних паперів та/або здійснення дій чи надання послуг, пов'язаних з таким відчуженням, у процесі емісії цих цінних паперів за дорученням, від імені та за рахунок емітента на підставі відповідного договору з емітентом;

г) діяльність, яка провадиться торговцем цінними паперами від свого імені за винагороду протягом визначеного строку на підставі договору про управління переданими йому цінними паперами та грошовими коштами, призначеними для інвестування в цінні папери, а також отриманими в процесі цього управління цінними паперами грошовими коштами, які належать на праві власності установнику

управління, в його інтересах або в інтересах визначених ним третіх осіб.

36. Дилерська діяльність - це:

а) укладення торговцем цінними паперами цивільно-правових договорів (зокрема договорів комісії, доручення) щодо цінних паперів від свого імені (від імені іншої особи), за дорученням і за рахунок іншої особи;

б) укладення торговцем цінними паперами цивільно-правових договорів щодо цінних паперів від свого імені та за свій рахунок з метою перепродажу, крім випадків, передбачених законом;

в) укладення торговцем цінними паперами договорів щодо відчуження цінних паперів та/або здійснення дій чи надання послуг, пов'язаних з таким відчуженням, у процесі емісії цих цінних паперів за дорученням, від імені та за рахунок емітента на підставі відповідного договору з емітентом;

г) діяльність, яка провадиться торговцем цінними паперами від свого імені за винагороду протягом визначеного строку на підставі договору про управління переданими йому цінними паперами та грошовими коштами, призначеними для інвестування в цінні папери, а також отриманими в процесі цього управління цінними паперами грошовими коштами, які належать на праві власності установнику управління, в його інтересах або в інтересах визначених ним третіх осіб.

37. Андеррайтинг – це:

а) укладення торговцем цінними паперами цивільно-правових договорів (зокрема договорів комісії, доручення) щодо цінних паперів від свого імені (від імені іншої особи), за дорученням і за рахунок іншої особи;

б) укладення торговцем цінними паперами цивільно-правових договорів щодо цінних паперів від свого імені та за свій рахунок з метою перепродажу, крім випадків, передбачених законом;

в) укладення торговцем цінними паперами договорів щодо відчуження цінних паперів та/або здійснення дій чи надання послуг, пов'язаних з таким відчуженням, у процесі емісії цих цінних паперів за дорученням, від імені та за рахунок емітента на підставі відповідного договору з емітентом;

г) діяльність, яка провадиться торговцем цінними паперами від свого імені за винагороду протягом визначеного строку на підставі

договору про управління переданими йому цінними паперами та грошовими коштами, призначеними для інвестування в цінні папери, а також отриманими в процесі цього управління цінними паперами грошовими коштами, які

належать на праві власності установнику управління, в його інтересах або в інтересах визначених ним третіх осіб.

38. Депозитарна діяльність – це:

а) депозитарій іноземної держави або міжнародна депозитарно-клірингова установа, що є клієнтом Центрального депозитарію на підставі встановлених кореспондентських відносин щодо цінних паперів;

б) діяльність професійних учасників депозитарної системи України та Національного банку України щодо надання послуг із зберігання та обліку цінних паперів, обліку і обслуговування набуття, припинення та переходу прав на цінні папери і прав за цінними паперами та обмежень прав на цінні папери на рахунках у цінних паперах депозитарних установ, емітентів, депозитаріїв-кореспондентів, осіб, які провадять клірингову діяльність, Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках, депонентів, а також надання інших послуг, які відповідно до цього закону мають право надавати професійні учасники депозитарної системи України;

в) сукупність учасників депозитарної системи та правовідносин між ними щодо ведення обліку цінних паперів, прав на цінні папери і прав за цінними паперами та їх обмежень, що встановлюються в системі депозитарного обліку цінних паперів, у тому числі внаслідок проведення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів;

г) власник цінних паперів, співвласники цінних паперів, нотаріус, на депозит якого внесено цінні папери, яким рахунок у цінних паперах відкривається депозитарною установою на підставі відповідного договору про обслуговування рахунка в цінних паперах, а також депозитарна установа, яка відкриває собі рахунок у цінних паперах на підставі наказу керівника цієї депозитарної установи. Національний банк України може бути депонентом у випадках, передбачених законом.

2.3. Семінарське заняття на тему: «Організаційний та економічний механізм управління корпорацією»

(2 год.)

План

1. Організаційний механізм корпоративного управління.
2. Складові економічного механізму корпорацій.
3. Організаційні засади формування корпоративних об'єднань.
4. Інтеграційні корпоративні системи .
5. Взаємозв'язок організаційного та економічного механізмів функціонування корпорації.

Питання для обговорення

1. Корпоративні об'єднання та їх різновиди.
2. Характеристика організаційного механізму управління акціонерних товариств. Основні елементи та рушійні сили організаційного механізму.
3. Сутність економічного механізму корпоративного управління.
4. Основні характеристики інтеграційних процесів. Схема формування концерну та холдингової компанії.
5. Обговорення ситуаційної вправи.

Теми рефератів

1. Різновиди організаційних об'єднань корпоративного типу.
2. Порівняльна характеристика форм об'єднання підприємств.
3. Основні характеристики інтеграційних процесів. Позитивні та негативні властивості холдингових структур.

Тести:

1. Виконавчим органом акціонерного товариства, який здійснює керівництво його поточною діяльністю є:
 - а) акціонери;
 - б) правління;
 - в) загальні збори;
 - г) ревізійна комісія.
2. Спостережна рада обирається:
 - а) правлінням;
 - б) ревізійною комісією;

в) акціонерами;

г) загальними зборами.

3. Ревізійна комісія акціонерного товариства здійснює:

а) контроль за діяльністю виконавчого органу;

б) вирішення всіх питань діяльності товариства;

в) контроль за фінансово-господарською діяльністю правління.

4. Вищим органом товариства є:

а) акціонери;

б) правління;

в) загальні збори;

г) спостережна рада;

д) ревізійна комісія.

5. Наглядова рада здійснює:

а) контроль за діяльністю виконавчого органу;

б) вирішення всіх питань діяльності товариства;

в) контроль за фінансово-господарською діяльністю правління;

г) загальне керівництво, контроль за діяльністю виконавчого органу та захист інтересів акціонерів.

5. Посадові особи за вчинені ними правопорушення несуть відповідальність:

а) майнову;

б) адміністративну;

в) кримінальну;

г) всі вище зазначені.

7. Акціонери, які в сукупності володіють більше, ніж 10 відсотками акцій можуть:

а) призначати своїх представників для контролю за здійсненням реєстрації акціонерів для участі в загальних зборах;

б) вносити свої пропозиції до включення у порядок денний загальних зборів акціонерів;

в) вимагати скликання позачергових зборів;

г) всі вище зазначені;

8. Спостережна рада обирається:

а) загальними зборами;

б) правлінням;

в) ревізійною комісією;

г) акціонерами;

9. Посадовими особами акціонерного товариства визнаються:

- а) голова та члени правління;
- б) голова та члени спостережної ради;
- в) голова ревізійної комісії;
- г) всі вище зазначені;
- д) правильної відповіді немає.

10. Дворівнева схема управління корпораціями характеризується тим, що:

- а) повноваження з управління товариством розподіляються між загальними зборами та правлінням або радою директорів;
- б) відбувається розподіл між здійсненням контролю та виконанням функцій загального керівництва;
- в) з'являється орган управління, який здійснює суто контрольні функції.

11. Трирівнева схема управління корпораціями відрізняється від дворівневої:

- а) наявністю органу управління, який виконую функції з контролю за діяльністю правління, а також захисту інтересів акціонерів у період між скликанням загальних зборів;
- б) характером розподілу між здійсненням контролю та виконанням функцій загального керівництва;
- в) особливостями розмежування повноважень між загальними зборами правлінням або ради директорів.

12. Трирівнева схема управління товариства заснована на принципі розподілу функцій:

- а) планування та організації;
- б) управління і контролю;
- в) здійснення оперативного та стратегічного планування.

13. Трирівнева схема управління товариства характеризується наявністю трьох органів управління:

- а) які характеризують три рівня ієрархії (низовий, середній та вищий) управління;
- б) які характеризують три рівня управління (оперативний, тактичний та стратегічний);
- в) загальних зборів, наглядової ради та виконавчого органу.

14. Ступінь інформованості – це:

- а) співвідношення фактичного обсягу інформації до потрібного;

б) забезпечення керівного складу всім обсягом інформації про діяльність корпорації;

в) забезпечення інформацією всіх зацікавлених осіб у необхідному обсязі.

2.4. Практичне заняття на тему : «Тактичне і стратегічне управління корпораціями»

(2 год.)

План

1. Особливості тактичного і стратегічного управління корпораціями.

2. Стратегічний моніторинг середовища великих організаційних систем

3. Види та етапи розробки корпоративної стратегії.

4. Управління організаційним розвитком корпорації.

5. Характеристика форм реорганізації акціонерних товариств.

Питання для обговорення

1. Назвіть моделі стратегії та тактики розвитку корпорації? Які особливості тактичного та стратегічного управління корпораціями?

2. Охарактеризуйте схему стратегічного управління корпораціями.

3. Фактори, що визначають стратегію розвитку корпорації.

4. Класифікація тендерних пропозицій при ворожих поглинаннях.

5. Рейдерство та механізми захисту від ворожих поглинань.

6. Обговорення ситуаційної вправи.

7. Визначити послідовність етапів процесу розроблення корпоративної стратегії:

1) формалізація розробленої стратегії;

2) визначення стратегічних цілей;

3) оцінювання перспективності бізнес-напрямів;

4) формівання бізнес-портфеля компанії та розроблення альтернатив розвитку;

5) виокремлення бізнес-напрямів;

6) визначення повноважень керуючої компанії

Тести

1. На яку тривалість розраховане тактичне управління?

- а) період від декількох годин;
- б) термін від одного до п'яти років;
- в) від п'яти років;

2. Різновиди стратегії бувають:

- а) галузеві, функціональні, локальні;
- б) галузеві, функціональні, географічні;
- в) галузеві, функціональні, загальнополітичні;

3. Стратегічне управління – це:

а) процес розробки стратегій і управління організацією для успішної її реалізації;

б) конкретні дії щодо реалізації намічених цілей, тобто короткострокове управління, за якого на базі наявної інформації відбувається постійне порівняння показників стратегічного плану з досягнутими за певний період результатами;

в) організована послідовність дій, розроблених з метою виконання стратегічного плану.;

4. Мета стратегічного управління — це:

а) побудова такої динамічної системи, яка давала б змогу забезпечувати своєчасне визначення місії, цілей та стратегій, розробку і виконання системи планів (як інструментів реалізації стратегічних орієнтирів);

б) забезпечення прибутковості чи дохідності діяльності організації на основі раціонального налагодження виробничого процесу і процесу управління;

в) формування ефективної системи керування операціями у виробництві, сервісі;

5. Бізнес-план належить до:

- а) короткострокового плану;
- б) середньострокового плану;
- в) довгострокового плану;

6. Безупинне спостереження за економічними (або будь-якими іншими) об'єктами, аналіз їх діяльності як складова частина управління - це:

- а) моніторинг;
- б) стратегічний контроль;

в) стратегічний аналіз;

7. Розмежування задач стратегічного моніторингу може бути представлено таким чином:

- а) в рамках стратегічного управління.
- б) в рамках оперативного планування;
- в) в рамках фінансового та управлінського обліку;
- г) в рамках маркетингової діяльності;
- д) усі відповіді вірні;

8. Корпоративна стратегія визначає:

- а) визначення повноважень керуючої компанії;
- б) шляхи досягнення бажаних позицій в кожній із площин діяльності та покращення діяльності підрозділів;
- в) комплекс заходів і підходів для успішного функціонування підрозділів із визначенням шляхів створення стабільної та довгострокової конкурентної позиції підрозділів.

2.5. Практичне заняття на тему: «Корпоративне управління капіталом та витратами»

(2 год.)

План

1. Форми корпоративного капіталу та різновиди корпоративних витрат.
2. Характеристика цінних паперів акціонерного товариства.
3. Формування та регулювання корпоративного капіталу.
4. Дивідентна політика підприємства

Питання для обговорення

1. Сутність корпоративного капіталу. Поняття і структура корпоративного капіталу.
2. Види витрат від операційної діяльності
3. Види цінних паперів: загальна характеристика та сфері застосування АТ.
4. Вимоги до розміщення акцій.
5. Переваги і недоліки альтернативних моделей емісійних стратегій підприємств.

Практичні завдання

Задача. ПАТ «Булат» на акції номіналом 1 грн., курсова вартість яких на початку року становила 2 грн., виплачувала дивіденди щокварталу за ставками 13, 16, 20 і 26% річних відповідно. Курс долара на початку року складав 1,6 грн./\$, а в кінці кожного наступного кварталу – 1,8; 2,1; 2,3 і 2,5 грн./\$ відповідно. Визначити реальну прибутковість за рівнем дивіденду акцій, куплених на початку року.

Задача. У річному звіті ПАТ «Омега» за поточний рік наведені наступні дані на одну акцію (у грн.): ціна за книгами – 27,67; діапазон ринкових цін протягом року – 33,275-8,125; доход на акцію – 1,56. Визначити діапазон зміни протягом року цінності акцій та коефіцієнт котирування.

Задача. В травні поточного року маємо наступні дані про акції ПАТ «Аис»: номінал акції 10 грн., курсова вартість - 40 грн., сума дивіденду на акцію за 3 квартал попереднього року – 5 грн. Визначити цінність акції та коефіцієнт її котирування, якщо весь прибуток на акцію був сплачений у вигляді дивіденду.

Задача. Акції ПАТ «Запоріжжяобленерго» номіналом 10 грн. продавалися на початку року за курсовою вартістю 40 грн. Дивіденд за рік був оголошений у розмірі 10% річних. Визначити реальну прибутковість за рівнем дивідендів акцій, куплених на початку року.

Задача. Курс короткострокових облігацій корпорації «Артеріум» номіналом 100 грн. дорівнює 72,5. Визначити ціну облігацій. Як зміниться курс облігацій, якщо ціна на облігації збільшиться на 10%.

Задача. Прибуток за облігаціями товариства з обмеженою відповідальністю «Станіславська теплоенергетична компанія» (номіналом 10 грн. виплачується два рази на рік, виходячи з 45% річних. Визначити суму прибутку при кожній виплаті. Як зміниться прибуток, якщо виплати будуть чотири рази на рік з розрахунку 50% річних.

Задача. Акції ПрАТ "Україна" номіналом 1 тис. грн. продавалися на початку року за курсовою вартістю 4 тис. грн. за акцію. Дивіденд за рік був оголошений у розмірі 10 % річних. Визначити реальну прибутковість за рівнем дивідендів акцій, куплених на початку року.

Задача. В оголошенні акціонерного товариства «КИЇВЕНЕРГО» вказано, що дивіденди за його акціями за рік складуть 20 % річних за простими акціями та 30 % за привілейованими акціями. Визначити суму дивіденду на одну привілейовану акцію номіналом 5 тис. грн. і одну звичайну номіналом 1 тис. грн. Визначити дивідендний вихід, якщо дохід на просту акцію складає 200 грн.

Теми рефератів

1. Принципи, на яких ґрунтується функціонування статутного капіталу.
2. Класифікація та основні характеристики акцій АТ за типами, категоріями та формами випуску.
3. Основні етапи формування дивідендної політики АТ.

2.6. Практичне заняття на тему: «Корпоративний контроль та звітність в системі корпоративного управління»

(2 год.)

План

1. Звітність в системі корпоративного управління
2. Механізми корпоративного контролю
3. Корпоративна культура
4. Особливості організаційного механізму управління корпораціями

Питання для обговорення

1. Сутність і форми корпоративного контролю.
2. Класифікація процесів злиття та поглинання. Характеристика процесів злиття та поглинання з точки зору узгодженості, направленості, галузевості, географії, національності
3. Різновиди корпоративного контролю.
4. Система корпоративного контролю та її функції.
5. Обговорення ситуаційної вправи.

Теми рефератів

1. Форми корпоративного контролю: аутсайдерські, інсайдерські, коаліційний контроль.
2. Побудова фінансової звітності згідно з міжнародними та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Тести

7. Контроль – це:

- а) визначення відхилень у діяльності організації або у характеристиках продукції, яка виготовляється;
- б) управлінські дії, які спрямовані на визначення можливих та існуючих відхилень параметрів організації або її елементів від запланованих та розроблення заходів щодо усунення цих відхилень;
- в) управлінські дії зі з'ясування відхилень у діяльності організації або окремих виконавців, визначення винних у цих відхиленнях.

8. Стратегічний контроль – це тип контролю, який спрямований на:

- а) розв'язання стратегічних завдань і тісно пов'язаний зі стратегічним плануванням та управлінням;
- б) систематичні спостереження за виконанням поточних завдань, програм, планів;
- в) контроль, здійснення якого покладається на службу внутрішнього аудиту.

9. Тактичний контроль забезпечується:

- а) зовнішнім аудитором;
- б) служби внутрішнього аудиту;
- в) систематичними спостереженнями за виконанням поточних завдань, програм, планів управління всіма ієрархічними рівнями.

10. Управлінські рішення – це:

- а) процес розроблення та реалізації раціонального варіанту вирішення проблеми або задачі;
- б) основна форма і специфічний продукт управлінської праці;
- в) поєднання а) та б).

2.7. Практичне заняття на тему : «Оцінювання ефективності та якості корпоративного управління»

(2 год.)

План

1. Оцінка ефективності механізмів корпоративного управління
2. Напрями підвищення ефективності управління корпораціями
3. Рейтинги корпоративного управління

Питання для обговорення

1. Концепції та методичні підходи до визначення та оцінки ефективності корпоративного управління.
2. Критерії та показники оцінки ефективності корпорації
2. Ефективність інвестиційної діяльності.
3. Сутність рейтингових оцінок. Основні складові рейтингу корпоративного управління.
4. Обговорення ситуаційної справи.

Тести:

1. Кредитний рейтинг – це:
 - а) це діяльність з надання професійних послуг на ринку цінних паперів, спрямована на визначення кредитоспроможності об'єкта рейтингування;
 - б) це умовний вираз кредитоспроможності об'єкта рейтингування в цілому та/або його окремого боргового зобов'язання за національною шкалою кредитних рейтингів;
 - в) характеризує рівень спроможності емітента цінних паперів своєчасно та в повному обсязі виплачувати відсотки і основну суму за борговими зобов'язаннями відносно боргових зобов'язань інших позичальників;
 - г) рейтингова оцінка цінних паперів емітента - характеризує рівень спроможності позичальника (емітента) своєчасно та у повному обсязі обслуговувати зобов'язання за цінними паперами.
2. Рейтингова оцінка емітента – це:
 - а) це діяльність з надання професійних послуг на ринку цінних паперів, спрямована на визначення кредитоспроможності об'єкта рейтингування, яка може бути проведена рейтинговим агентством;
 - б) це умовний вираз кредитоспроможності об'єкта рейтингування в цілому та/або його окремого боргового зобов'язання за національною шкалою кредитних рейтингів;
 - в) характеризує рівень спроможності емітента цінних паперів своєчасно та в повному обсязі виплачувати відсотки і основну суму за борговими зобов'язаннями відносно боргових зобов'язань інших позичальників;
 - г) рейтингова оцінка цінних паперів емітента - характеризує рівень спроможності позичальника (емітента) своєчасно та у повному обсязі обслуговувати зобов'язання за цінними паперами.

3. Хто затверджує перелік міжнародних рейтингових агентств, які мають право визначати обов'язкові за законом рейтингові оцінки емітентів та цінних паперів:

- а) Антимонопольний комітет;
- б) КМУ;
- в) Нацкомфінпослуг;
- г) НКЦПФР.

4. Які з нищевказаних уповноважених рейтингових агентств, включені до Державного реєстру уповноважених рейтингових агентств:

- а) Fitch Ratings;
- б) Moody's Investors Service;
- в) ТОВ «Кредит-Рейтинг»;
- г) Standard and Poor's.

5. Чи існують єдині критерії щодо визначення рейтингової оцінки емітентів та цінних паперів:

- а) так;
- б) ні.

6. Ефективність корпоративного управління визначають як результат поєднання факторів:

- а) особливості національного законодавства;
- б) тип власності;
- в) приватизація державної власності;
- г) забезпечення прав акціонерів.

7. До показників, що відображають ступінь дотримання в компанії принципів корпоративного управління відносять:

- а) динаміка обсягу реалізації товарів;
- б) динаміка прибутку від звичайної діяльності до оподаткування;
- в) рівень ризику «розмивання» частки акціонерів в статутному капіталі;
- г) ступінь захищеності прав акціонерів.

8. Який варіант не є підходом до визначення організаційної ефективності:

- а) цільовий підхід;
- б) вибіркового підхід;
- в) внутрішньо-організаційний підхід;
- г) конкурентний підхід.

9. В економічній літературі вирізняють 4 підходи до визначення організаційної

ефективності:

- а) системний, вибірковий, науковий, конкурентний;
- б) системний, логічний, емпіричний, конкурентний;
- в) системний, цільовий, внутрішньо-організаційний, конкурентний;
- г) цільовий, системний, вибірковий, науковий.

10. Скільки виділяють груп показників, які є необхідними та достатніми при оцінці ефективності корпоративного управління:

- а) 3;
- б) 4;
- в) 5;
- г) 6.

Практичні завдання

Задача. Приватне акціонерне товариство «КомІнвестБанк», м. Ужгород, випустило одну тисячу привілейованих акцій номіналом 10 грн. Мінімальний річний прибуток при емісії акцій було оголошено рівним 25% від їх номіналу. Чистий прибуток товариства складає 5000 грн. Визначити мінімальну суму, яку товариство повинно сплатити кожного року у вигляді дивідендів за привілейованими акціями та прибуток на звичайні акції.

Задача. В оголошенні ПАТ «Укртрансффта» зазначено, що дивіденди за його акціями за рік складуть 20 % річних за звичайними акціями і 30 % за привілейованими акціями. Визначити суму дивіденду на привілейовану акцію номіналом 5 грн. і одну звичайну номіналом 1 грн. Визначити дивідендний вихід, якщо дохід на звичайну акцію складає 0,2 грн.

Теми рефератів

1. Особливості оцінки ефективності управління корпораціями (АТ) різного типу.
2. Оцінка ефективності портфеля цінних паперів акціонерних товариств.
3. Прогноз рівня рейтингу корпоративного управління.

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття – це форма навчального заняття, спрямована на закріплення студентом теоретичних знань, отриманих як на лекційних заняттях, так і в процесі самостійного вивчення матеріалу, а також під час виконання індивідуальної науково-дослідної роботи.

У процесі проведення семінарського заняття організується дискусія навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів, а також проблемні питання, відповідь на які має бути знайдена під час обговорення.

Практичне заняття – форма навчального заняття, спрямована на формування вмій та навичок виконання певних видів роботи з економічного аналізу, пошуку управлінських рішень. В процесі проведення практичних занять студенти самостійно або у малих групах (при попередньому поясненні викладача) вирішують запропоновані завдання різного рівня складності, виробничі ситуації або проводять ділові ігри. Наприкінці заняття з метою виявлення ступеня засвоєння матеріалу викладачем проводиться перевірка роботи, яку виконували студенти, та підведення підсумків з виставленням відповідної оцінки в залежності від результатів виконаної роботи.

Основними завданнями семінарських та практичних занять є:

- закріплення у здобувачів вищої освіти теоретичних знань;
- оволодіння науковим апаратом, навичками усного і письмового викладання навчального матеріалу;
- залучення до наукових досліджень;
- прищеплення навичок творчого мислення, самостійного формулювання та висловлювання власних думок, а також захисту висунутих наукових положень та висновків;
- виконання практичних завдань та демонстрація індивідуально-виконаних проектів.

Види проведення семінарських та практичних занять можуть бути різноманітними (розгорнута бесіда; презентація; розв'язання завдань та ситуацій; виступи з рефератами, доповідями; диспут у формі діалогу; круглий стіл тощо) і залежать від типу, змісту і особливостей теми, складу здобувачів вищої освіти. При підготовці до семінару або практичного заняття кожен здобувач вищої освіти

повинен уважно ознайомитися з планом, який відображає зміст чергової теми заняття; прочитати і продумати свої лекційні записи, які відносяться до теми семінару; вивчити чи законспектувати рекомендовану літературу; скористатися при потребі консультацією викладача; скласти розгорнутий план, тези чи конспект виступу з усіх питань теми заняття.

Обов'язковими компонентами семінарських та практичних занять з навчальної дисципліни «Планування розвитку територій» є підготовка рефератів з найбільш актуальних та складних тем курсу, розробка власних проектів, презентації.

Реферат – стисле розкриття у письмовій формі певного питання, яке здійснюється на основі узагальнення відповідних матеріалів. Метою написання реферату є набуття студентом знань з теорії планування розвитку територій, вміння та навичок працювати з науковою літературою і періодичними виданнями, джерелами мережі Інтернет, самостійно аналізувати та узагальнювати матеріал, робити і формулювати власні висновки та пропозиції.

В рефераті слід розкрити актуальність теми, охарактеризувати стан предмету дослідження, визначити й аргументувати проблеми функціонування певної системи, визначити особливості управління тією чи іншою системою (залежно від назви теми), а також сформулювати пропозиції щодо їх удосконалення.

Підготовка реферату включає в себе наступні етапи:

Вибір теми. Здобувач вищої освіти самостійно обирає тему реферату з запропонованого переліку, а також, у відповідності до навчальної програми дисципліни, може сам запропонувати тему реферату, узгодив її з викладачем. При виборі теми слід керуватися своїми інтересами до певної проблеми, можливостями підбору літератури та інше.

Підбір і вивчення літератури. Роботу над рефератом потрібно починати з вивчення відповідного розділу підручника, навчального посібника, конспекту лекції. Після того, як загальне уявлення про обрану тему склалося, слід приділити увагу підбору і вивченню літератури, орієнтовний список якої наведено після кожної теми. Для написання реферату студент обов'язково має використати додаткові літературні джерела, а саме: монографії; наукові статті, опубліковані у періодичних економічних виданнях; сучасні статистичні та аналітичні матеріали та ін.

Складання плану реферату. Після ознайомлення з літературою здобувач вищої освіти складає план реферату, в якому конкретизує питання обраної теми та який включає в себе: вступ; основну частину (виклад змісту теми); висновки; список використаної літератури.

Вступ є обов'язковою частиною реферату, в якому стисло обґрунтовується актуальність, наукова і практична значимість обраної теми, вказується на її місце у структурі курсу, формулюються цілі дослідження. Основна частина реферату складається з розділів та підрозділів, в яких мають бути послідовно розглянуті всі питання теми. При визначенні назв розділів і підрозділів необхідно знати, що назва розділу не може повторювати назву теми роботи, а назва підрозділу повторювати назву розділу.

Заключна частина реферату має містити висновки, в яких формулюються результати дослідження, оцінки проаналізованого матеріалу, пропозиції чи рекомендації з досліджуваної проблематики. Вступ і висновки реферату разом не повинні перевищувати одну чверть його обсягу.

Викладання змісту теми. Після підбору і вивчення літератури, визначення плану реферату слід приступити до узагальнення та систематизації зібраного матеріалу. Виклад матеріалу повинен бути чітким, логічним та послідовним. Викладати матеріал у рефераті рекомендується у безособовій формі (наприклад, «вважаємо», «думаємо», «рахуємо» та інше). Необхідно вживати терміни, властиві даній науці, уникати незрозумілих понять та складних граматичних оборотів. Можливо використовувати загальноприйняті текстові скорочення термінів, окремих слів і словосполучень. При використанні цитат з літературних та наукових джерел слід пам'ятати, що вони необхідні для підтвердження думки автора реферату, або ж для висловлювання своєї думки на противагу іншій.

Здобувачу вищої освіти доцільно звернути увагу на такі характерні недоліки, які трапляються при написанні реферату і які можуть привести до незадовільної оцінки: механічне, дослівне переписування використаної літератури; поверховий, не аргументований виклад основних теоретичних положень; невідповідність між змістом роботи та її планом; абстрактний виклад теми, відсутність посилань; недбалість і неграмотність викладу.

Реферат комплектують у такій послідовності: титульна сторінка, основна частина, список літератури.

Обсяг реферату – 8–12 сторінок.

Після титульного листа, на другій сторінці реферату подається зміст роботи. Кожна структурна частина роботи повинна починатися з нової сторінки та мати заголовок, який відповідає плану реферату.

Заголовки слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапок в кінці, не підкреслюючи. Відстань між заголовком і подальшим текстом має бути два інтервали.

Розділи слід нумерувати арабськими цифрами без крапок в кінці. Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номеру розділу і порядкового номеру підрозділу, відокремлених крапкою (наприклад — 1.1, 1.2). Усі сторінки, починаючи з третьої, послідовно нумеруються з проставленням арабських цифр за загальним правилом у верхньому правому куті, без крапки в кінці. Слід мати на увазі, що першою сторінкою реферату є титульний лист, на якому нумерація сторінки не ставиться, але враховується при нумерації наступних.

Реферат друкується на одному боці аркуша білого паперу формату А4 через 1,5 міжстрокових інтервали, з обов'язковим дотриманням при цьому такої ширини полів: зверху і знизу — 20 мм, зліва — 30 мм, справа — 10 мм. На одній сторінці повинно бути не більше 40 рядків. Загальний обсяг реферату не повинен перевищувати 16 друкованих сторінок — через 1,5 інтервали.

Оформлення списку використаної літератури є важливою складовою написання реферату. В список включаються тільки ті джерела, які використовувались при написанні реферату або на які зроблено посилання у самій роботі.

Усний виклад реферату. Після написання реферату здобувач вищої освіти повинен доповісти його зміст на семінарському занятті. Здобувач вищої освіти протягом десяти хвилин має викласти основні положення розділів та підрозділів свого дослідження, обґрунтувати наукову і практичну значимість обраної теми, сформулювати пропозиції чи рекомендації. Після виступу, при необхідності, відповісти на запитання викладача та інших учасників семінару.

За результатами обговорення написаного і докладеного реферату здобувачу вищої освіти виставляється відповідна кількість балів, які враховуються при виставленні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

В разі необхідності представлення результатів дослідження наочно, доцільно підготувати комп'ютерну презентацію доповіді.

Завданнями поточного контролю є перевірка рівня поетапного опанування матеріалу розділів (тем) дисципліни, умінь публічно чи письмово презентувати опанований навчальний матеріал. Критерії поточного контролю:

- систематична та активна робота під час практичних, семінарських та лекційних занять;

- своєчасне і якісне виконання завдань, у тому числі для самостійного опрацювання, вивчення рекомендованих джерел.

Оцінювання рівня засвоєння теоретичних знань здійснюється за результатами: участі слухача у семінарських та практичних заняттях, а також (при необхідності) усної співбесіди викладача зі слухачем. До суми балів за виконання обов'язкових завдань поточного контролю може бути додана оцінка за виконання ініціативних завдань.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Андрушків Б. М., Черничинець С. П. Корпоративне управління : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2011. 528 с.

2. Задихайло Д. В., Кібенко О. Р., Назарова Г. В. Корпоративне управління : навчальний посібник. Харків : Еспада, 2003. 668 с.

3. Козаченко А.В., Воронкова А.Е. Корпоративное управление : учебник для вузов. Киев : "Либра", 2004. 368 с

4. Мальська М. П., Мандюк Н.Л., Занько Ю.С. Корпоративне управління: теорія та практика: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 360 с.

Допоміжна

5. Блюмгардт А. Модели корпоративного управления. Киев : Наук. думка, 2003. 160 с.

6. Вакульчик О. М. Корпоративне управління: економіко-аналітичний аспект. Дніпропетровськ : Пороги, 2003. 257 с.

7. Довгань Л.Є., Пастухова В.В., Савчук Л.М. Корпоративне управління : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2007. 174с.

8. Дяченко Т.О. Сучасні проблеми корпоративного управління в Україні. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2017. № 6 (73). С. 71-75.

9. Євтушевський В.А. Основи корпоративного управління : навчальний посібник. Київ : Знання-Прес, 2002. 317с.

10. Ігнатська І.А., Гарафонов О.І. Корпоративне управління : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 600 с.

11. Корпоративне управління: навчальний посібник / Т. Л. Мостенська та ін Київ : Каравела, 2008. 384 с.

12.КутідзеЛ. С., Бердичевська Г.Я. Дівидентна політика як мотиваційний фактор при прийнятті інвестиційних рішень. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2005. №5.Ч.2., Т.3(7). С. 54-58

13. Ястремська О.М., Д.О. Ріпка. Корпоративне управління : конспект лекцій. . Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. – 156 с.

Інформаційні ресурси

14. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 № 1576-ХІІ / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>

15. Про акціонерні товариства. Закон України від 17.09.2008 № 514-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>

16. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>

17. Господарський кодекс України. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

18. Інтернет-портал для управлінців Менеджмент.com.ua. URL: <http://www.management.com.ua/cm/>

19. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>